

UZASADNIENIE

Nowelizacja rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie *podjęcia i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych* (Dz. U. Nr 190, poz. 1406 oraz z 2009 r. Nr 176, poz. 1365), zwanego dalej „rozporządzeniem”, wydanego na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, ma na celu dostosowanie przepisów rozporządzenia do prawa Unii Europejskiej oraz zmianę przepisów dotyczących wysokości opłat pobieranych od cudzoziemców za odbywanie studiów i szkoleń oraz uczestniczenie w badaniach naukowych i pracach rozwojowych. Propozycja ujęta w nowelizacji jest efektem postulatów uczelni publicznych, które nie są obecnie w stanie przedstawić atrakcyjnej finansowo oferty studiów skierowanej do cudzoziemców.

W związku z proponowanym uchycieniem przepisu § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia, posiadanie wizy lub karty pobytu albo innego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie już warunkiem przyjęcia cudzoziemca na studia i szkolenia w Polsce. Zmiana tego przepisu jest związana z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 10 września 2014 r. w sprawie w sprawie C-491/13 Ben Alaya (cudzoziemcy – warunki przyjęcia obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów – zasady wydawania wiz studenckich). Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczył wykładni art. 12 dyrektywy Rady 2004/114/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie (Dz. Urz. UE L 375 z 23.12.2004, s. 12). Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE, posiadanie wizy nie może być warunkiem przyjęcia na studia.

Zmiana zaproponowana w treści § 17 ust. 1 rozporządzenia polega na rezygnacji z określania minimalnych stawek opłat za odbywanie studiów i szkoleń oraz uczestniczenie w badaniach naukowych i pracach rozwojowych. Dotychczasowy poziom minimalnych stawek opłat w ocenie środowiska akademickiego stanowi barierę w przyjmowaniu do uczelni publicznych mniej zamożnych studentów z zagranicy. Proponowane rozwiązanie ma służyć zapewnieniu elastyczności ustalania opłat, a w konsekwencji również możliwości przygotowania przez uczelnie publiczne oferty edukacyjnej atrakcyjnej dla studentów z zagranicy.

W związku z powyższym w § 17 rozporządzenia proponuje się wprowadzić regulację, zgodnie z którą ustalenie wysokości opłat będzie leżało w gestii rektora, z jednoczesnym zastrzeżeniem, że wspomniane opłaty nie mogą być niższe niż planowany koszt kształcenia. Zgodnie z treścią przepisu upoważniającego § 17 rozporządzenia obejmuje swoim zakresem opłaty za studia, studia doktoranckie, szkolenia oraz uczestniczenie w badaniach naukowych i pracach rozwojowych. Natomiast wysokość opłat za inne formy kształcenia (studia podyplomowe, staże, kursy, praktyki) będzie ustalana przez uczelnie w ramach posiadanej autonomii.

Proponuje się również rezygnację z regulowania wysokości tzw. „opłaty rekrutacyjnej”. Dotychczasowy przepis § 17 ust. 4 rozporządzenia, zgodnie z którym opłata w wysokości równoważności 200 euro jest pobierana dopiero przy wnoszeniu przez cudzoziemca opłaty za pierwszy rok studiów, powoduje, że uczelnia publiczna nie może wyegzekwować opłaty za przeprowadzenie procesu rekrutacji w sytuacji, gdy cudzoziemiec rezygnuje z podjęcia studiów. Ponadto, zgodnie z opinią środowiska akademickiego, poziom opłaty jest zbyt

wysoki. Wysokość opłaty rekrutacyjnej, zgodnie z art. 98 ust. 2a ustawy ustala rektor uczelni, uwzględniając zasadę, że opłata nie może przekraczać kosztów planowanych do poniesienia w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności związanych z przyjmowaniem na studia na danym kierunku i określonym poziomie kształcenia.

Dotychczasowe przepisy rozporządzenia stanowią, iż opłaty za studia są wnoszone za cały okres nauki, w terminie do dnia rozpoczęcia kształcenia lub przystąpienia do egzaminu. Rozwiązanie to powoduje, iż przykładowo w przypadku studiów trzyletnich cudzoziemiec powinien jeszcze przed rozpoczęciem kształcenia wnieść opłaty za cały okres nauki. Taka regulacja zniechęca mniej zamożnych potencjalnych kandydatów na studia do podejmowania kształcenia w Polsce. W związku z powyższym w projektowanym § 18 ust. 1 przewiduje się, że opłaty za studia i studia doktoranckie mają być wnoszone za semestr, nie później niż do dnia rozpoczęcia zajęć zgodnie z programem studiów, a opłaty za szkolenia oraz uczestniczenie w badaniach naukowych i pracach rozwojowych – nie później niż do dnia ich rozpoczęcia.

Zmiana zaproponowana w § 18 ust. 3 polega na dostosowaniu tego przepisu do zmienionego brzmienia ust. 1. W związku z wprowadzeniem rozwiązania, w myśl którego opłaty za studia i studia doktoranckie będą wnoszone za semestr, zbędne stało się regulowanie możliwości przedłużenia terminu wniesienia opłaty lub wyrażenia zgody na jej wniesienie w ratach odrębnie za każdy rok akademicki lub semestr nauki. Jednocześnie proponuje się utrzymać rozwiązanie, zgodnie z którym w uzasadnionych przypadkach rektor uczelni może przedłużyć termin wniesienia opłaty lub wyrazić zgodę na wniesienie opłat w ratach.

W treści § 18 ust. 6 zaproponowano, aby w przypadku skreślenia cudzoziemca z listy studentów, opłata za naukę podlegała zwrotowi w wysokości proporcjonalnej do okresu niepobierania nauki. Natomiast zgodnie z proponowaną treścią § 18 ust. 7, w przypadku udzielenia cudzoziemcowi urlopu od zajęć, nie będzie od niego pobierana opłata za naukę za okres tego urlopu.

W przepisach przejściowych określono, że cudzoziemcy przyjęci na studia lub studia doktoranckie albo przyjęci w celu uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych w uczelni publicznej przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia będą ponosili opłaty na zasadach i w wysokości określonej w przepisach dotychczasowych do ukończenia studiów lub studiów doktoranckich albo badań naukowych i prac rozwojowych. Rektor uczelni publicznej będzie mógł jednak określić wysokość opłat dla tych osób zgodnie z rozwiązaniami zaproponowanymi w niniejszym rozporządzeniu.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.